

ปัจจัยที่ทำให้เกิดวิทยุในประเทศไทยในชนบทเลือกทำงาน หรือ
ศึกษาต่อหลังจากการศึกษามหาภาคบังคับ

นางสาวชูเกียรติ วงศ์พุดชา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาสังคมวิฑฒานหามัณฑพิท

แผนกวิชาสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๑๔

000712

I15539854

FACTORS INFLUENCING THE RURAL THAI ADOLESCENTS' CHOICE
OF WORK OR POST-COMPULSORY LEVEL EDUCATION

Miss Chupensri Wongbuddha

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts (Sociology)

Department of Social Studies

Graduate School

Chulalongkorn University

1971

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนั้นเป็นส่วนหนึ่งของ
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิตศึกษา

ศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ คุ้มภัย

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ คุ้มภัย ประธานกรรมการ

ศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ คุ้มภัย กรรมการ

ศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ คุ้มภัย กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย อาจารย์นิพนธ์ เทพวัลย์

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่ทำให้เด็กวัยรุ่นไทยในชนบทเลือกทำงานหรือศึกษาต่อ
 หลังจากการศึกษามัธยมศึกษา
 ชื่อ นางสาวชูเกียรติ วงศ์พุดชา แผนกวิชาสังคม
 ปีการศึกษา ๒๕๖๓

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นการศึกษาเฉพาะประชากรวัยรุ่นในชนบท อายุระหว่าง ๑๑ - ๑๘ ปีบริบูรณ์ เกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการที่เด็กในวัยนี้จะมีแนวโน้มในการศึกษาต่อสูงจากมัธยมศึกษาภาคบังคับหรือเข้าสู่กำลังแรงงาน

ศึกษาโดยการสุ่มตัวอย่างเลือกบุตรเพียง ๑ คน ในช่วงอายุ ๑๑ - ๑๘ ปีของแต่ละหัวหน้ครัวเรือนจาก ๑,๔๗๖ ครัวเรือน ที่เป็นข้อมูลแบบปรนภูมิจากโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรของประเทศไทย ในส่วนที่เป็นการวิจัยในเชิงพรรณนารอบแรก ทำเนนการโดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ลักษณะโดยทั่วไปของประชากรวัยรุ่นตัวอย่างที่ได้ ๔๕๒ คนนี้ ส่วนใหญ่จะเข้าสู่กำลังแรงงานประมาณร้อยละ ๓๘ ในจำนวนผู้ที่เข้าสู่กำลังแรงงานนี้ มีผู้ที่ทำงานในเชิงเกษตรกรรมร้อยละ ๕๒.๓ ทำงานประเภทอื่นที่ไม่ใช่เกษตรกรรมร้อยละ ๔.๘ และเป็นผู้ไม่มีงานทำเสียร้อยละ ๑๔.๖ ที่เหลือประมาณร้อยละ ๒๘ เป็นผู้ที่ยังไม่เข้าสู่กำลังแรงงาน มีสถานภาพเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนจากจำนวนนักเรียนทั้งหมดนี้ เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าชั้นประถมศึกษา ร้อยละ ๔๓.๑ และกำลังศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษา ร้อยละ ๕๖.๙ เมื่อพิจารณาจากบุตรในตัวอย่างทั้งหมดมีเพียงร้อยละ ๑๓.๒ เท่านั้น ที่ศึกษาต่อจากการศึกษา

ภาคบังคับ ถ้าพิจารณาทางด้านแรก อัตราการเรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับ
 ของเพศชายจะสูงกว่าเพศหญิง (ชายร้อยละ ๕๘.๘ หญิงร้อยละ ๔๐.๗) และ
 เมื่อพิจารณารวมทั้ง ๒ เพศแล้ว จำนวนร้อยละของผู้ที่ศึกษาต่อจะลดลงตามลำดับ
 อายุที่สูงขึ้น

จากการศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาคือของเด็กวัยรุ่น พบ
 ว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับฐานะรกรอบครัวและอาชีพของบิดา มี
 ความสำคัญอย่างสูงต่อโอกาสในการที่บุตรจะได้ศึกษาต่อ บุตรในกลุ่มครอบครัวที่
 ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำและบิดามีอาชีพเกษตรกรรม จำนวนร้อยละของบุตรที่ศึกษา
 ต่อมีน้อยกว่ากลุ่มอื่น

ปัจจัยทางด้านประชากร เกี่ยวกับขนาดครอบครัว พบว่า บุตรที่มาจาก
 ครอบครัวขนาดเล็กมีโอกาสได้ศึกษาต่อมากกว่าบุตรที่มาจากครอบครัวขนาดใหญ่
 การเป็นบุตรคนเดียวหรือบุตรคนสุดท้อง มีโอกาสศึกษาต่อสูงกว่าบุตรคนโตและคน
 กลาง และบุตรของบิดาที่มีประสบการณ์ย้ายถิ่นบ่อยครั้ง โอกาสในการศึกษาต่อ
 ของบุตรมีมากกว่าของบิดาที่ไม่เคยย้ายถิ่น

ส่วนปัจจัยทางด้านสังคมที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาคือของเด็กวัยรุ่น ได้แก่
 ระดับการศึกษาของบิดามารดา บิดามารดาที่จบการศึกษาสูงจะมีจำนวนร้อยละของ
 บุตรที่ศึกษาต่อสูง การติดต่อกับโลกภายนอกอันได้แก่การท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ
 การไปตลาดในหัวเมือง ฯลฯ พบว่า บิดาที่มีประสบการณ์ในเรื่องเหล่านี้มาก
 จำนวนร้อยละของบุตรที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับ จะสูงกว่าบุตรของบิดาที่มี
 ประสบการณ์ทางด้านนี้น้อย สำหรับระยะทางจากหมู่บ้านถึงยานชุมชน พบว่า มี
 ความสัมพันธ์กับการศึกษาต่อของบุตร กล่าวคือ บุตรที่อยู่ในหมู่บ้านที่ห่างไกลจาก
 ยานชุมชน มีโอกาสศึกษาต่อน้อยกว่าบุตรที่อยู่ในใกล้ยานชุมชนหรือในตลาด

ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาและปัจจัยอื่น ๆ ที่สำคัญได้แก่ ลักษณะของผู้ที่เป็น
 ใหญ่ภายในบ้าน บิดาที่เป็นผู้ตัดสินใจเด็ดขาดในการจัดการการศึกษาของบุตรจะ
 มีจำนวนรอยตะขวงบุตรที่ศึกษาต่อสูงกว่าครอบครัวที่มีความารค่าพิจารณาตัดสินร่วมกัน
 และสูงกว่าครอบครัวที่มารดาเป็นผู้จัดการตัดสินใจเพียงคนเดียว นอกจากนี้ยังมี
 ปัจจัยอื่น ๆ อีกที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อของเด็กวัยรุ่น ได้แก่ การรับสื่อสารต่าง ๆ
 ของบิดา เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ การฟังวิทยุ และทัศนคติเกี่ยวกับความเชื่อใน
 สิ่งนอกเหนือธรรมชาติของบิดา เป็นต้น

การศึกษากครั้งนี้ นอกจากจะให้ประโยชน์ทางวิชาการเป็นการเพิ่มพูนความ
 รู้เกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานบางประการของสังคมชนบทไทย ความถี่เห็นและค่านิยม
 ของผู้ประกอบการที่มีต่อการศึกษาของบุตร ยังอาจเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้เป็น
 แนวทางพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และขยายการศึกษาในแถบชนบทได้อย่างเหมาะสม
 อีกด้วย

Thesis Title Factors Influencing Rural Thai Adolescents'
 Choice of Work or Post-Compulsory Level Education.

Name Miss Chupensri Wongbuddha
 Department Social Studies

Academic Year 1970

ABSTRACT

This study is an analysis of the socio-economic and psychological factors influencing school enrollment beyond the compulsory four years, and, concomitantly, the factors affecting age of entrance into the labor force. The research was undertaken in order to provide data for social planning with respect to education and employment, especially in rural areas.

A sub-sample of 852 adolescents between the ages of 11 and 19 was drawn from the records of the sample of 2,226 rural children included in the "National Longitudinal Survey of Social, Economic, and Demographic Change in Thailand," conducted by the Institute of Population Studies, Chulalongkorn University, in April and May, 1969. The sub-sample for this study was obtained by systematic random selection of one child from households with two or more children, and inclusion of all children in households with only one child.

Of the population in this sample, a minority of 25 per cent are attending school, in about equal proportions above and below the compulsory four years. The 75 per cent majority are entering or have entered the labor force. Of these, only 5 per cent studied beyond the required level.

The research findings as to the socio-economic and psychological factors influencing the movement into the labor force or abandon further education are as follows.

According to the indices of economic status used in the Survey, the relationship of economic status to fathers' occupations appear generally to be the most important determinant of educational level attained. However, children of government officials appear to study further than children of parents in other occupational categories. Also children of merchants seem to have an advantage over farmers' children.

The primary demographic factors are age and sex, family size, and birth order. Enrollment in advanced levels decreases with increasing age. Male preference is shown by the parents. Family size significantly affects children's continuing study: children in small families have more chance of continuing education than those in large families; however, in families where most of the children are in the adolescent age range, chances of continuing education were greater, because of the closer contact among siblings and consequent greater impact of the school experience of the older siblings on the younger ones. As expected single ("only") children have greater opportunity to continue their education. In families with multiple births, the youngest sibling has the greatest advantage, followed by the eldest.

Level of education attained by parents and geographical location and mobility are the other major sociological variables involved. It is, of course, positively correlated with the educational level attained by the children. Geographical mobility and contact with urban values, through proximity to trading centers, produces greater awareness of the importance of education. Children whose fathers who have migrated frequently are more likely to continue their education, and children whose parents live near a market place also have an advantage. Frequency of contacts outside the village and in other provinces, especially on the part of the father, is significant.

Two psychological factors appear as determinants of the educational levels attained in this sample: the importance which the father attaches to fate, or destiny, as a principle of causation, and the locus of decision-making in the home with respect to education. Acceptance of "fate" adversely affects the child's chances for further education. In families where the mother is the decision-maker concerning the children's education, they are less likely to continue beyond the compulsory level than children in families where these decisions are made by both parents or by the father.

กติกกรรมประกาศ

ผู้ศึกษาใครขอแสดงความขอบพระคุณอย่างสูงต่อสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยและทุนการศึกษาในชั้นปริญญาโท-บัณฑิต และขอกล่าวนามผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ ในฐานะผู้อำนวยการสถาบันประชากรศาสตร์ ด้วยความระลึกถึงในพระคุณอย่างสูง ถ้าปราศจากความอนุเคราะห์จากท่านผู้อำนวยการสถาบัน การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จะสำเร็จลงมิได้ และขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงในฐานะอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และไต่กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดเวลาในการดำเนินงาน

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่ออาจารย์นิพนธ์ เพ็ชรวิทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมการวิจัย ที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือแนะนำด้วยความห่วงใย และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงด้วยดี

รองศาสตราจารย์ พ.พ. เลื่อม ลีธอนันท์ อาจารย์ประจำแผนกสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอีกท่านหนึ่งที่ผู้เขียนจะเว้นเสียมิได้ ขอกราบขอบพระคุณด้วยความซาบซึ้งในบุญคุณที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการแก้ไขทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และได้รับความช่วยเหลืออย่างดีร่วมกับศูนย์ประเมินผลด้วยเครื่องจักรกล สำนักงานสถิติแห่งชาติ

Mr. Lincoln T. Polissar นักวิจัยสมทบประจำสถาบันประชากรศาสตร์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาช่วยเหลือในคำแนะนำในเรื่องการสุ่มตัวอย่างและทำตารางประกอบวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้ ผู้เขียนใครขอแสดงความขอบคุณต่อคำแนะนำจาก Prof. Ralph Thomlinson ที่ปรึกษาของสถาบันประชากรศาสตร์ คุณเพ็ญพร วีระสวัสดิ์ และคุณสุวัฒน์ วิบูลย์เกียรติ เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิจัย ที่ช่วยเหลือจัดซื้อของต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ นักเรียนทุนปี ๑ ของสถาบัน ๓ คนที่ให้ความช่วยเหลือเจาะบัตรข้อมูลสำหรับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ คุณสุวิมล ชมธวัช และตลอดจนเจ้าหน้าที่ฝ่ายการพิมพ์ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี

อนึ่ง หลังจากได้มีการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๑๔ ปรากฏว่าวิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีข้อบกพร่องอยู่เป็นบางตอน ต้องทำการแก้ไขเพิ่มเติม ในการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งนี้ผู้เขียนได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจากคณะกรรมการ คือ

ศาสตราจารย์ ดร. เกษม สุวรรณกุล	คณบดีคณะรัฐศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิวัติชัยกุล	อาจารย์ประจำคณะ
	เศรษฐศาสตร์
อาจารย์บัณฑิต เทพวัลย์	อาจารย์ประจำคณะรัฐ-
	ศาสตร์

ผู้เขียนรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณและขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ นอกจากนี้ยังมีผู้มีพระคุณอีกหลายท่าน ซึ่งผู้เขียนไม่สามารถออกขานไต่หาค่ ที่ได้ให้ความสะดวกและเป็นกำลังใจช่วยเหลือโดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย มุ่งมั่นแต่จะได้เห็นความสำเร็จของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้เขียนต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ฐ
บทที่ ๑	
๑. บทนำ	๑
๒. วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลและลักษณะทั่วไปของประชากร	๑๘
๓. ปัจจัยทางค่านิยมเศรษฐกิจ	๓๓
๔. ปัจจัยทางประชากร	๔๔
๕. ปัจจัยทางสังคม	๕๕
๖. ปัจจัยทางจิตวิทยาและอื่น ๆ	๖๕
๗. สรุปและขอเสนอแนะ	๗๕
บรรณานุกรม	๘๐
ประวัติการศึกษา	๘๒

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

๒

หน้า

๑.	อัตราส่วนร้อยละของประชากรวัยรุ่น เปรียบเทียบกับประชากรทั่วไปอย่าง จำแนกตามช่วงอายุและเพศ	๒๒
๒.	จำนวนร้อยละของเด็กวัยรุ่น จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ สถานภาพใน กำลังแรงงาน และประเภทของงานที่ทำ	๒๕
๓.	จำนวนร้อยละของเด็กวัยรุ่น จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และระดับการ ศึกษา	๒๗
๔.	จำนวนร้อยละของเด็กวัยรุ่นที่กำลังเรียน จำแนกตามอายุ และระดับ การศึกษา	๒๘
๕.	จำนวนร้อยละของเด็กวัยรุ่น จำแนกตามกลุ่มอายุ การศึกษาและ อาชีพ ^{ลักษณะ} อาชีพ	๓๑
๖.	จำนวนร้อยละของบุตรที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับ จำแนกตาม กลุ่มอายุ เพศ และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	๓๕
๗.	จำนวนร้อยละของเด็กวัยรุ่นที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับ จำแนก ตามกลุ่มอายุ เพศ และอาชีพของบิดา	๓๖
๘.	จำนวนร้อยละของเด็กวัยรุ่นที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับ จำแนก ตามกลุ่มอายุ เพศ สถานภาพการศึกษา และจำนวนที่ดินที่ใช้ในการ เพาะปลูกของครอบครัว เกษตร	๓๗
๙.	จำนวนร้อยละของบุตรที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับ จำแนกตาม กลุ่มอายุ เพศ และชนิดของการเกษตรในครอบครัว	๔๐
๑๐.	จำนวนร้อยละของผู้ที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับ จำแนกตามกลุ่ม อายุ เพศ และการประกอบอาชีพของครอบครัว	๔๒

ตารางที่

๑๑.	จำนวนร้อยละของผู้ที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับ จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และชนชาติกรวยครีว	๔๕
๑๒.	จำนวนร้อยละของผู้ที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับ จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และจำนวนพี่น้องวัยรุ่นด้วยกัน	๔๗
๑๓.	จำนวนร้อยละของเด็กวัยรุ่นที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับ จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และชนชาติกรวยครีว เวียดนาม	๔๘
๑๔.	จำนวนร้อยละของผู้ที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับ จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และลำดับที่ของผู้	๕๐
๑๕.	จำนวนร้อยละของผู้ที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับ จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และประวัติการย้ายถิ่นของบิดา	๕๑
๑๖.	จำนวนร้อยละของเด็กวัยรุ่นที่เรียนต่อจากวันประถมศึกษาปีที่ ๘ จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และระดับการศึกษาของบิดา	๕๒
๑๗.	จำนวนร้อยละของผู้ที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับ จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และจำนวนจังหวัดที่บิดาเคยไป	๕๔
๑๘.	จำนวนร้อยละของเด็กวัยรุ่นที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับ จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และความถี่ของการไปตลาดของบิดา	๕๕
v ๑๙.	จำนวนร้อยละของผู้ที่เรียนต่อ จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และระยะทางจากหมู่บ้านถึงชุมชน	๖๑
๒๐.	จำนวนร้อยละของผู้ที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับ จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และแบบครอบครัว	๖๔
๒๑.	จำนวนร้อยละของผู้ที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับ จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และความถี่ของสิ่งนอกเหนือจากรายวิชาของบิดา	๖๖

ตารางที่

๒

หน้า

๒๖.	จำนวนร้อยละของบุตรที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับ จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และการอ่านหนังสือพิมพ์ของบิดา	๒๕
๒๗.	จำนวนร้อยละของผู้ที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับ จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และการรับสิ่งวิเศษของบิดา	๓๖
๒๘.	จำนวนร้อยละของบุตรที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับ จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และผู้พิจารณาการศึกษาบุตร (ถ้ามมีบิดา)....	๓๖
๒๙.	จำนวนร้อยละของบุตรที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับ จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และผู้พิจารณาการศึกษาบุตร (ถ้ามมารดา)..	๓๗